

Handreiking voor het omgaan
met vertraging van onderzoek
van promovendi, postdocs en
tenure trackers ten gevolge
van COVID-19

Deze handreiking is tot stand gekomen op basis van een inventarisatie door een werkgroep bestaande uit Martijn Verwegen (VSNU), Anne-Roos Renkema (VSNU), Jaap Verheij (VSNU), Henrieke de Rooter (WUR), Niek Brunsveld (UvA), Stefanie Vrancken (UU), Marte Simons (VU), Lucille Mattijssen (PNN), Bram Faber (PNN), Christina Helbig (PostdocNL), Jan Boersma (FNV) en Jeroen de Ridder (De Jonge Akademie).

Inhoud

1. Inleiding	3
2. Promovendi.....	4
3. Postdocs	10
4. Tenure tracks.....	15
Bijlage 1: Vragenlijst.....	18
Bijlage 2: Scenario's.....	22

1. Inleiding

De coronacrisis heeft zijn uitwerkingen op het onderzoek dat aan Nederlandse universiteiten en universitair medische centra (umc's) wordt uitgevoerd. Dit heeft met name gevolgen voor onderzoekers met een tijdelijk dienstverband. Hun onderzoek kan vanwege een scala aan factoren vertraging oplopen.

In deze handreiking zijn dergelijke factoren en mogelijke oplossingsrichtingen uiteengezet voor drie groepen onderzoekers: promovendi, postdocs en tenure tracks. U vindt in de hoofdstukken de factoren en oplossingsrichtingen voor iedere specifieke groep.

Deze handreiking kan als uitgangspunt dienen om gesprekken te faciliteren tussen onderzoekers en onderzoeksinstellingen. Het stuk biedt geen pasklare oplossingen; voor elke individuele situatie moet maatwerk geboden worden, waarin alle factoren worden meegewogen. In bijlage 2 is een overzicht van mogelijke scenario's van de onderzoeker te vinden en een vragenlijst. Deze vragenlijst kan dienen als startpunt van en voorbereiding op een gesprek tussen onderzoeker en onderzoeksinstelling over eventuele vertraging.

Omdat de umc's ook zorgtaken hebben, zijn hier soms aanvullende of andere maatregelen nodig (geweest) tijdens de coronacrisis. Onderzoekers kunnen bijvoorbeeld in het zorgproces worden ingezet. Deze en andere maatregelen zorgen voor extra druk op medewerkers in umc's, die overigens ook te maken hebben met een andere cao. Ondanks deze factoren, zal er door umc's getracht worden in lijn met de in deze notitie voorgestelde oplossingen te werken.

Op het moment van schrijven van dit document zien wij een start van onderzoek aan de universiteiten, in lijn met de RIVM-voorschriften. Er kan dus ook rekening gehouden worden met het opstarten van onderzoek.

2. Promovendi

Promovendi moeten aan bepaalde eisen voldoen om hun doctorstitel te behalen. De huidige situatie zorgt ervoor dat dit niet altijd meer in de daarvoor gegeven tijd mogelijk is. In dit stuk bespreken we de oorzaken en oplossingsrichtingen, waarbij maatwerk het uitgangspunt is: bij het bepalen van welke oplossingsrichtingen het best passen, moet - in overleg tussen promovendus en de begeleiders - met alle genoemde factoren rekening worden gehouden.

Een versnelde transitie naar het nieuwe erkennen en waarderen kan voor sommige situaties een uitkomst bieden. Alleen de kwaliteit van het proefschrift is van belang voor 'de proeve van bekwaamheid' van de promovendus, niet de 'kwantiteit' (bijvoorbeeld het aantal artikelen). Het is van belang dat bij de promovendus wordt nagegaan of aan de proeve van bekwaamheid wordt voldaan. Er kan worden gekeken hoe de promovendus deze bekwaamheid aan kan tonen. Denk hierbij ook aan het erkennen van andere taken van de promovendus die bekwaamheid aan kunnen tonen, zoals in de zorg (met name het geval in de umc's) en de bijdrage van de promovendus aan online onderwijs. Wellicht zit er enige ruimte in de begroting van het promotieonderzoek. Geld voor reiskosten zou bijvoorbeeld gebruikt kunnen worden voor verlenging van het project, waarbij we aan financiers vragen eventuele oormerken los te laten. In het uiterste geval kan gekeken worden naar de mogelijkheid van verlenging van het promotieonderzoek.

1. Factoren van vertraging

Factoren die de mate van vertraging beïnvloeden zijn de onderstaande.

Als we deze factoren in samenhang bekijken zien we zeven brede scenario's (a t/m g).

Deze zijn te vinden in bijlage 2.

a) Soort onderzoek

Onderzoek waarbij de promovendus zelf waarnemingen moet doen zal in de regel meer vertraging oplopen dan onderzoek waarbij dit niet nodig is. Binnen het onderzoek waar zelf waarnemingen gedaan moeten worden zal de vertraging niet overal hetzelfde zijn.

We hebben de volgende soorten van onderzoek onderscheiden:

- Onderzoek met bestaande data die toegankelijk zijn.
- Onderzoek met bestaande data die moeilijk of niet toegankelijk zijn.
- Onderzoek met nog te verzamelen data.
- Onderzoek met nog te verzamelen data die, vanwege de maatregelen, nu niet te verzamelen zijn.

Speciale aandacht is nodig voor promovendi in het medische veld die vanwege COVID-19 nu tijdelijk werkzaam zijn in de zorg en daardoor niet aan hun onderzoek toekomen.

b) Stadium binnen het onderzoek op het moment van de COVID-19-maatregelen

Of het onderzoek vertraging oploopt, hangt ook af van de fase waarin het onderzoek zich bevond gedurende de overheidsmaatregelen. We onderscheiden daartoe de volgende stadia van onderzoek:

- Literatuurstudie en uitwerking methode (start).
- Eigenlijke onderzoek (lopend).
- Verwerken gegevens en schrijven publicatie (afronding).

Deze fasen kunnen binnen een promotietraject door elkaar heen lopen, aangezien er vaak meerdere onderzoeken tegelijkertijd worden uitgevoerd.

c) Type promovendus

Het type promovendus is van invloed op eventuele bijkomende problemen en de verdere (financiële) afhandeling van opgedane vertraging. We onderscheiden de volgende typen promovendi:

- Werknemerpromovendus.
- Promoverende medewerker.
- Beurspromovendus, beurs door eigen uni/umc gefinancierd.
- Beurspromovendus, beurs extern gefinancierd.
- Extern gefinancierde promovendus.
- Buitenpromovendus.

Sommige typen promovendi (promoverende medewerkers, extern gefinancierde promovendi en buitenpromovendi) hebben vaak nog een andere functie naast hun promotietraject. Deze functie kan door de coronacrisis meer tijd opeisen dan normaal, waardoor deze promovendi minder tijd kunnen besteden aan hun onderzoek.

De financiële consequenties van vertraging hangen behalve van bovenstaande ook af van de geldstroom waaruit de promovendus betaald wordt.

d) Onderwijs

Een groot aantal promovendi moet onderwijs/cursussen verzorgen en volgen.

Promovendi die in deze lockdownperiode onderwijs moeten geven, zullen extra tijd kwijt zijn aan het aanpassen van het onderwijs naar een online variant. Hierdoor kunnen zij minder tijd besteden aan hun onderzoek dan gebruikelijk, waardoor het onderzoek vertraging kan oplopen.

Wat betreft het volgen van cursussen, zijn er drie mogelijkheden. Sommige cursussen voor promovendi zijn nu ook gedigitaliseerd, waardoor promovendi deze cursussen kunnen blijven volgen. In die gevallen kan het opleidingsplan als gepland doorgaan. Voor andere cursussen is dit wellicht niet het geval, waardoor promovendi geplande cursussen nu niet kunnen volgen. Deze cursussen kunnen wellicht op een later moment ingehaald worden. Tot slot zouden promovendi die normaliter andere werkzaamheden zouden verrichten die nu niet door kunnen gaan, deze tijd wellicht kunnen inzetten om een (digitale) cursus te volgen die oorspronkelijk op een later moment gepland was.

e) Persoonlijke omstandigheden

Ook de persoonlijke omstandigheden zijn van invloed op de mate waarin men thuis het onderzoek door heeft kunnen zetten. Dit is van belang voor de aard van de oplossing die gekozen wordt in het maatwerk. Bij persoonlijke omstandigheden die invloed hierop hebben kan gedacht worden aan:

- Het dragen van zorg voor (jonge) kinderen.
- Het dragen van mantelzorgtaken.
- Het ervaren van mentale stress door de coronacrisis.
- Het hebben van problemen in de thuissituatie (inclusief de kwaliteit van een eventuele thuiswerkplek).
- Sommige buitenlandse promovendi hebben noodgedwongen naar hun thuisland moeten terugkeren.

2. Oplossingsrichtingen

In deze sectie worden oplossingsrichtingen besproken die gebruikt kunnen worden om om te gaan met de opgelopen vertraging. Maatwerk is bij het bepalen van de meest geschikte oplossingsrichting(en) cruciaal. Het is belangrijk dat problemen worden besproken met de promotor op het moment dat de problemen zich voordoen.

a) Korte termijn

Flexibiliteit binnen het project: indien de promovendus hoofdzakelijk bezig is met het eigenlijke onderzoek (lopend), kan in overleg met de begeleiders gekeken worden of het mogelijk is om over te stappen naar een andere fase in het onderzoek. Wellicht is het mogelijk om naar de afrondende fase te gaan, of kan begonnen worden aan de startfase van een ander onderzoek. Het vertraagde onderzoek kan dan wellicht op een later moment worden ingehaald.

Als een deel van de werkzaamheden van de promovendus wegvalt, kan gekeken worden of het wellicht mogelijk is om deze tijd te gebruiken voor een (digitale) cursus die eigenlijk later in het traject gepland stond. Het vertraagde onderzoek kan dan wellicht op een later moment worden ingehaald.

b) Erkennen en waarderen

Het is belangrijk dat promovendus in gesprek gaat met de promotor over de mogelijkheden om om te gaan met vertraging. Zo kan worden gekeken naar het hergebruik van bestaande datasets wanneer onderzoek nu verhinderd is. Ook kan het mogelijk zijn het project inhoudelijk te heroverwegen, in lijn met de overgang naar het nieuwe erkennen en waarderen:

- Voor promotieonderzoek is het criterium 'proeve van bekwaamheid tot het zelfstandig beoefenen van de wetenschap' leidend. De bekwaamheid van de promovendus moet aangetoond worden. Kan deze bekwaamheid op andere manieren of met andere methoden ook worden aangetoond? Bijvoorbeeld: kan de bekwaamheid van de promovendus ook worden aangetoond met een literatuurreview in plaats van het geplande, nu stilliggende, onderzoek? Ook kan worden gekeken naar het hergebruik van al vergaarde datasets (Open Science). Tonen andere werkzaamheden die de promovendus nu verricht deze bekwaamheid ook aan? Hierbij kan ook gedacht worden aan kwaliteiten op het gebied van impact en leiderschap.
- Is al het geplande onderzoek nodig voor de 'proeve van bekwaamheid', de promotie, of zijn minder studies dan het geplande aantal ook voldoende om de bekwaamheid van de promovendus aan te tonen? Bijvoorbeeld: is het een mogelijkheid om te promoveren met één artikel of hoofdstuk minder (gegeven dat de resterende artikelen van voldoende kwaliteit zijn)? Past een dergelijke optie binnen het carrièrepad dat de promovendus voor zich ziet?

Bij eventuele bijstellingen wordt natuurlijk rekening gehouden met de promotie-eisen, -normen en -afspraken die gelden uit het promotiereglement. Oplossingen die bovendien passen binnen de norm van het vakgebied hebben bovendien de voorkeur, ook voor de latere ontwikkeling van de promovendus.

c) Verwachte vertraging in kaart brengen en waar mogelijk compenseren met verlenging

Mogelijk zal bij een deel van de projecten sprake blijven van vertraging. Hoe groot deze vertraging zal zijn, is afhankelijk van het verloop van de coronacrisis en hoe lang beperkende maatregelen voortduren en de bovengenoemde factoren. Voor sommige vertragingen is compensatie in de vorm van verlenging wenselijk. Daarbij is leidend dat allereerst de vertraging zoveel mogelijk dient te worden beperkt, daarna gezocht wordt binnen de vakgroep naar een oplossing en - mocht dit niet lukken - gekeken kan worden naar andere mogelijkheden. Verlengingen worden idealiter gefinancierd vanuit middelen binnen het project die zich niet hebben gematerialiseerd, zoals reis- en verblijfskosten. In hoeverre verlenging juridisch en/of financieel mogelijk is, hangt deels af van het type promovendus, in hoeverre vanwege de coronacrisis een eenmalige uitzondering mag worden gemaakt op de ketenbepaling en in hoeverre er financiële ruimte is, bijvoorbeeld door extra financiering vanuit de overheid. Over dat laatste zijn alle kennispartijen van Nederland gezamenlijk in gesprek met de overheid om oplossingen te vinden vanuit alle financieringsbronnen.

- Voor werknemerpromovendi die onder de cao van de Nederlandse Universiteiten vallen, geldt dat het promotiecontract juridisch gezien in principe zonder problemen verlengd kan worden. De ketenbepaling is op hen niet van toepassing. Financiële ruimte is hierin de meest beperkende factor. Verlengingen worden idealiter gefinancierd vanuit middelen binnen het project die zich niet hebben gematerialiseerd (niet-gematerialiseerde kosten), zoals reis- en verblijfskosten. Dit gebeurt in overeenstemming met de promovendus. Voor werknemerpromovendi die onder de cao van umc's vallen, zijn er verschillende scenario's mogelijk. Indien de promovendus voor de duur van de opleiding is aangesteld, kan het contract probleemloos verlengd worden. De ketenbepaling is op hen niet van toepassing. Financiële ruimte is hierin de meest beperkende factor. Indien de promovendus voor bepaalde tijd is aangesteld, is de ketenbepaling wél van toepassing. Dan kan het contract niet probleemloos worden verlengd. Naast deze juridische beperking is ook financiële ruimte een beperkende factor. Verlengingen worden idealiter gefinancierd vanuit niet-gematerialiseerde kosten.
- Voor promoverende medewerkers van een universiteit of umc met een contract voor bepaalde tijd (niet UFO-profiel P) is de ketenbepaling van toepassing. Het contract kan niet probleemloos worden verlengd. Naast deze juridische beperking, is ook financiële ruimte een beperkende factor. Verlengingen worden idealiter gefinancierd vanuit niet-gematerialiseerde kosten.
- Voor promovendi met een beurs van hun eigen universiteit, is de ketenbepaling niet van toepassing omdat er geen sprake is van een dienstverband (fiscaal wordt dit gezien als een fictief dienstverband). Deze beurzen kunnen juridisch gezien probleemloos verlengd worden. Financiële ruimte is hierin de meest beperkende factor. Verlengingen worden idealiter gefinancierd vanuit niet-gematerialiseerde kosten.
- Voor promovendi met een beurs van een externe financier, is de ketenbepaling niet van toepassing, omdat er geen sprake is van een dienstverband. Dit zijn vaak internationale promovendi. Het is afhankelijk van de afspraken met de externe financier of het juridisch mogelijk is om de beurs te verlengen. Het is tevens afhankelijk van de financier of er financiële ruimte is voor verlenging.
- Voor extern gefinancierde promovendi, die geen arbeidsovereenkomst hebben met de universiteit, hangt de mogelijkheid van compensatie af van hun externe financier. Dat is vaak de organisatie die hen tijd en/of financiering geeft om een promotietraject te volgen. Indien deze promovendus bij de eigen werkgever een

contract voor bepaalde tijd heeft, is de ketenbepaling van toepassing. Als deze werkgever niet binnen de sector hoger onderwijs valt, is een eventuele uitzondering op de ketenbepaling voor het hoger onderwijs niet van toepassing. De promovendus zal moeten overleggen met de eigen werkgever wat de mogelijkheden zijn. Een optie is dat de werkgever de promovendus een vast contract aanbiedt. Verlenging wordt idealiter gefinancierd door de externe werkgever van de promovendus.

- Voor buitenpromovendi geldt in de meeste gevallen dat sprake is van grote vrijheid in het structureren van het promotietraject, omdat geen sprake is van een arbeidsovereenkomst en de promovendus het proefschrift in eigen tijd schrijft. Compensatie voor vertraging is hier in principe niet van toepassing, omdat de deadline flexibel is. Bij sommige promovendi zijn er echter wel afspraken gemaakt over wanneer het proefschrift afgerond moet zijn. Er zijn geen juridische of financiële beperkingen om deze deadline te verplaatsen. Er is geen financiering nodig.
- Voor internationale promovendi geldt nog dat zij vaak een visum hebben voor de duur van hun project. Indien hun project verlengd kan worden, moet worden nagegaan of ook het visum probleemloos verlengd kan worden.

d) Lange termijn

Sommige promovendi vrezen dat hun proefschrift wellicht 'minder waard' is indien zij daarin minder artikelen hebben dan oorspronkelijk gepland. Ook vrezen zij voor de gevolgen van gaten op hun cv voor het verdere verloop van hun carrière, bijvoorbeeld doordat zij minder publiceren en minder congressen hebben kunnen bezoeken. De Nederlandse en internationale academie moet uitdragen dat verminderde productiviteit als gevolg van de coronacrisis overmacht is en geenszins een indicatie van de kwaliteit van wetenschappers.

- (Inter-)Nationale afspraken over coronaclausule: gezien de mondiale omvang van deze crisis, kunnen er stappen gezet worden om (inter-)nationale afspraken te maken om rekening te houden met eventuele gevolgen van de coronacrisis voor wetenschappers. Het is belangrijk om hier een zo breed mogelijke coalitie over te sluiten, zodat wetenschappers die als gevolg van de coronacrisis gaten ontwikkelen op hun cv, hier niet onterecht slachtoffer van worden in de verdere carrière. Idealiter verenigt deze coalitie alle instanties, kennisinstellingen, koepels, financiers, overheidsinstanties en wetenschappelijke genootschappen.

PDEng / TOIO

De PDEng (Professional Doctorate Engineering) / TOIO (Tijdelijk Onderzoeker In Opleiding) vormt een bijzondere groep onderzoekers binnen de universiteiten. Zij zijn geen promovendi, maar volgen met een arbeidsovereenkomst met de universiteit in de regel een tweejarig opleidingstraject dat in de meeste gevallen wordt afgerond met een groot ontwerpproject van ongeveer een jaar voor een bedrijf of ziekenhuis. Voor PDEngs/TOIO's geldt ook dat het soort onderzoek, het stadium van het onderzoek en persoonlijke omstandigheden kunnen resulteren in vertraging van hun PDEng/TOIO-traject. Onderwijs geven is op hen niet van toepassing. Onderwijs volgen is inherent aan hun traject, aangezien zij in die twee jaar 120 ECTS verdienen met hun werkzaamheden.

De oplossingsrichtingen op korte termijn, lange termijn en het bijstellen van verwachtingen kunnen voor deze groep ook van toepassing zijn. Voor compensatie in de vorm van verlenging geldt dat PDEng/TOIO-programma's niet onder de ketenbepaling vallen en daarom juridisch gezien probleemloos kunnen worden verlengd. Omdat PDEng/TOIO vaak grotendeels worden gefinancierd door bedrijven of ziekenhuizen, hangt de financiële

mogelijkheid voor verlenging af van de financiële ruimte bij het bedrijf/ziekenhuis. Indien die financiële ruimte ontbreekt, wordt verlenging idealiter gefinancierd door de universiteit of vanuit extra middelen vanuit de overheid

3. Postdocs

Het doel van deze handreiking

In dit stuk wordt een zestal factoren (zie 1. Factoren voor gevolgen, a-f) uitgewerkt die ertoe leiden dat postdocs in de huidige situatie tegen problemen aanlopen in hun onderzoek. Sommige factoren zijn op elke onderzoeker van toepassing. Andere factoren zijn specifiek voor postdocs van belang, bijvoorbeeld het type dienstverband.

Gevolgen voor postdocs

De vertraging als direct gevolg van de coronamaatregelen heeft ook invloed op het carrièreperspectief van postdocs op de langere termijn. Het genereren van output in deze tijden kan lastig zijn vanwege een aantal factoren. Ook het niet kunnen opdoen van nieuwe connecties en samenwerkingen kan de situatie van postdocs bemoeilijken. Daarnaast kan het vinden van een nieuw dienstverband nu lastig zijn.

Er zijn specifieke problemen voor internationale postdocs, zoals onzekerheid over huisvesting, verhuizing en verblijfsvergunningen. Postdocs zijn aangesteld op tijdelijke of geclausuleerde vaste contracten en worden hierdoor nog zwaarder getroffen dan andere groepen.

De oplossingsrichtingen

De instellingen beogen maatwerk in het oplossen van deze gevolgen voor onderzoekers om vertraging te beperken. Waar er alsnog vertraging overblijft ten gevolge van de coronacrisis blijft ons leidende principe dat we alle bestaande onderzoeksprojecten willen afmaken, ongeacht of ze tijdelijk stilliggen. In hoeverre verlenging juridisch en/of financieel mogelijk is, hangt deels af van in hoeverre er vanwege de coronacrisis een eenmalige uitzondering mag worden gemaakt op de ketenbepaling en in hoeverre er financiële ruimte is, bijvoorbeeld door extra financiering vanuit de overheid. Over dat laatste zijn alle kennispartijen van Nederland gezamenlijk in gesprek met de overheid om oplossingen te vinden vanuit alle financieringsbronnen. Het is belangrijk dat problemen worden besproken met de begeleider op het moment dat de problemen zich voordoen.

De belangrijkste twee elementen om de vertraging en problemen van postdocs te beperken omvatten flexibiliteit in de onderzoeksopzet en het toewerken naar een coronaclausule bij toekomstige dienstverbanden of beursaanvragen. Door de strak omschreven projecten is deze flexibiliteit maar ten dele mogelijk. Over coronaclausules zijn sectorbrede afspraken nodig, bovendien beperkt dit enkel de vervolgschade. Ten opzichte van promovendi en tenure trackers kan bij deze groep echter minder bereikt worden door meer kwalitatief in plaats van kwantitatief te beoordelen omdat eindtermen zoals een doctorsgraad of een vaste aanstelling (tenure trackers) ontbreken. Daarom is verlengen vaker nodig.

1. Factoren voor (individuele) gevolgen

De onderstaande factoren bepalen de impact van de COVID-19 maatregelen op postdocs. Bij het vinden van maatwerkoplossingen zal gekeken moeten worden naar deze factoren.

- Soort onderzoek.
- Stadium van het onderzoek op het moment van COVID-19-uitbraak.
- Type dienstverband.
- Financiering.

- Onderwijs.
- Persoonlijke omstandigheden.

In bijlage 2 is een overzicht van mogelijke scenario's voor onderzoekers te vinden.

a) Soort onderzoek

We hebben de volgende soorten van onderzoek onderscheiden:

- Onderzoek met bestaande gegevens die toegankelijk zijn.
- Onderzoek met bestaande gegevens die moeilijk of niet toegankelijk zijn.
- Onderzoek met nog te verzamelen gegevens.
- Onderzoek met nog te verzamelen gegevens die, vanwege de maatregelen, nu niet te verzamelen zijn.

b) Stadium van het onderzoek op het moment van COVID-19-uitbraak

Of het onderzoek vertraging oploopt, hangt ook af van de fase waarin het onderzoek zich bevond gedurende de overheidsmaatregelen. We onderscheiden daartoe de volgende stadia van onderzoek:

- Literatuurstudie en uitwerking methode (start).
- Eigenlijke onderzoek (lopend).
- Verwerken gegevens en schrijven publicatie (afronding).

Projecten in de middelste fase (het eigenlijke onderzoek) ondervinden vaak de grootste gevolgen van de COVID-19-maatregelen. Deze fasen kunnen in de praktijk binnen een project door elkaar heen lopen, aangezien er vaak meerdere onderzoeken tegelijkertijd worden uitgevoerd. Wat ook verschil maakt is de omvang van andere taken die de postdoc op dat moment vervult naast het eigenlijke onderzoek (onderwijs, begeleiding, bestuurlijke taken etcetera.)

c) Type dienstverband

Er zijn veel verschillende vormen van dienstverbanden, waarvan de meest voorkomende zijn:

- Tijdelijk contract.
- Vast contract met financieringsclausule.
- Vast contract met andere clausule (bijvoorbeeld gekoppeld aan bepaald project).

Postdocs die het zwaarst getroffen worden zijn degenen met een kortdurend dienstverband of een dienstverband dat bijna afloopt. De vertraging die veroorzaakt wordt door de coronacrisis en met name de onvoorziene duur ervan maakt de uitkomst van korte postdocprojecten, bijvoorbeeld van slechts een jaar, erg onzeker. Postdocs die zich bevinden aan het einde van hun contractperiode hebben minder alternatieven om de afronding van hun project volgens planning of met enige aanpassingen te realiseren. Voor postdocs die in hun laatste tijdelijk dienstverband (4^e jaar) werkzaam zijn, is er als gevolg van de huidige flexwet geen mogelijkheid tot verlenging.

d) Financiering

De meeste postdocs zijn aangesteld op tijdelijke tweede of derde geldstroommiddelen. Zij moeten vaak hun eigen financiering werven en worden door de coronamaatregelen op verschillende manieren geraakt.

Lopende financiering:

- Deadlines voor deliverables voor lopende financiering zullen niet gehaald worden en het is nog onduidelijk wat de consequenties daarvan zullen zijn.
- Projecten kunnen niet binnen de looptijd van de financiering worden afgemaakt (zie ook a. en b.).

Toekomstige financiering:

- In de huidige crisissituatie ontbreekt het velen aan de tijd en focus voor het schrijven van nieuwe subsidieaanvragen of weerwoorden in lopende NWO-rondes.¹
- Aanvraagprocedures worden opgeschort of verschoven: voor postdocs die afhankelijk zijn van externe onderzoeksgelden, betekent dit dat de kans op verlenging van hun dienstverband aanzienlijk vermindert.
- Aanvragen waarvoor preliminaire data vereist zijn kunnen niet geschreven worden omdat de verzameling van data stilligt.
- Sommige aanvragen vereisen een inbeddingsgarantie of samenwerking in de vorm van een dienstverband bij een 'host' instituut. Ook zij zitten echter in onzekerheid en kunnen geen toezeggingen doen over (gast)dienstverbanden.
- Postdocs maken zich in het algemeen zorgen over een economische recessie door de coronacrisis en de negatieve gevolgen daarvan voor het financieringssysteem waar zij zo afhankelijk van zijn.

e) Onderwijs

- Postdocs ervaren ook druk door de extra tijd en moeite die zij in onderwijs en begeleiding investeren. Voor onderwijs moeten alternatieve vormen bedacht worden, zoals digitalisering. De begeleiding van promovendi en masterstudenten die voor hun dagelijkse voortgang vaak afhankelijk zijn van postdocs, kost nu meer tijd.
- Het praktische werk van studenten dat vaak bijdraagt aan hun onderzoek valt vrijwel allemaal weg.
- Postdocs zijn voor hun ontwikkeling zelf ook afhankelijk van onderwijs, denk hierbij aan het behalen van de (deel-) basiskwalificatie onderwijs. Dit loopt nu ook vertraging op.

f) Persoonlijke omstandigheden

Ook de persoonlijke omstandigheden zijn van invloed op de mate waarin men thuis het onderzoek door heeft kunnen zetten. Dit is van belang voor de aard van de oplossing die gekozen wordt in het maatwerk. Bij persoonlijke omstandigheden die invloed hierop hebben kan gedacht worden aan:

- Het dragen van zorg voor (jonge) kinderen.
- Het dragen van mantelzorgtaken
- Het ervaren van mentale stress door de coronacrisis.

¹ Als voorbeeld kan men denken aan de NWO call voor COVID-19 gerelateerde dataverzameling die eerder sloot dan verwacht omdat het maximaal aantal aanvragen snel was bereikt. Onderzoekers met zorgtaken en/of onderwijstaken kregen daardoor geen kans om in te dienen, omdat zij de aanvraag geen prioriteit konden geven en gerekend hadden op de oorspronkelijke planning.

- Het hebben van problemen in de thuissituatie (inclusief de kwaliteit van een eventuele thuiswerkplek).
- Sommige buitenlandse postdocs hebben noodgedwongen naar hun thuisland moeten terugkeren.
- Ook is er een groep postdocs die - in plaats van opgeroepen om thuis te gaan werken- verzocht is om klinische of diagnostische taken te vervullen en die daardoor niet of beperkt aan hun wetenschappelijke werk toekomen.

2. Oplossingsrichtingen

a) Korte termijn: wat kun je nu doen om de vertraging zoveel mogelijk te beperken?

- Waar mogelijk kan de projectplanning dusdanig worden aangepast dat op korte termijn eerst alles wordt gedaan wat wel kan, bijvoorbeeld literatuuronderzoek en uitwerken van reeds bestaande gegevens.
- Volgen van cursussen (al zijn mogelijkheden hiertoe wellicht ook beperkt in de huidige situatie).

b) Verwachtingen bijstellen: inhoudelijke heroverweging van het project

Is al het geplande onderzoek nodig om het project op een goede manier af te ronden? Wat is er (nog) nodig om een zinvolle bijdrage te leveren aan de wetenschap en/of maatschappij? Deze vraag betreft vooral de verwachte output. Kijk bijvoorbeeld ook naar negatieve resultaten. Er is een duidelijke link naar het nieuwe erkennen en waarderen: minder nadruk op aantallen publicaties en meer nadruk op de andere domeinen waarbinnen de wetenschapper werkzaam is, zoals onderwijs en impact.

c) Verwachte vertraging in kaart brengen en waar mogelijk compenseren

- **Dienstverbanden waar mogelijk verlengen:** idealiter biedt de overheid een tijdelijke COVID-19-ontheffing van het verbod om een tijdelijk contract na vier jaar nogmaals eenmalig te verlengen (zoals door de VSNU en partners is bepleit).
- **Projectuitvoering:** de gevolgen van de vertraging voor het project moeten in kaart gebracht worden, bijvoorbeeld op basis van de hierboven geschetste scenario's. De betrokken partijen, bijvoorbeeld de leidinggevende, de afdeling en/of de financier, moeten samen met de postdoc het project en de gewenste resultaten heroverwegen. Zie ook hierboven punt b: verwachtingen bijstellen.
- **Onderwijs/begeleiding:** de extra tijd die postdocs besteden aan (het aanpassen van) onderwijs en begeleiding en mogelijke vertraging doordat studenten niet kunnen bijdragen aan het project moeten in kaart gebracht en meegewogen worden. Ook hier bestaat een link naar het nieuwe erkennen en waarderen. De (extra) onderwijsprestaties zouden dan zwaarder wegen in de algemene waardering en beoordeling van elke onderzoeker.
- **Financiering:**
 - Er moet actief met financieringsinstanties worden onderzocht waar coulant mogelijk is in het geval van lopende financiering, bijvoorbeeld het verschuiven van deadlines voor het behalen van milestones, aanpassing van de hoeveelheid milestones, aanpassing van de inhoud ervan (zie ook hierboven: punt b: verwachtingen bijstellen) of algehele verlenging van een project.
 - Voor toekomstige financiering moet rekening gehouden worden met latere (duidelijkheid over) toekenning van nieuwe gelden. Een postdoc mag niet

erop afgerekend worden dat een bepaalde subsidie niet is verkregen binnen een bepaalde termijn.

- o Er moeten afspraken komen met instellingen en financiers over de financiering van eventuele verlengingen of overbruggingstijd. Extra steun vanuit de overheid is daarvoor essentieel. Wat hierbij ook speelt is dat veel vacatures in de huidige situatie zijn ingetrokken of uitgesteld. Postdocs kunnen daardoor na afloop van hun contract (nog) moeilijker elders weer aan de slag. Dit heeft ook financiële gevolgen voor universiteiten en andere hoger onderwijs instellingen die hun eigen WW moeten financieren vanwege het eigen risico-dragerschap. Het financieren van een overbruggingsfase is daarom in het belang van zowel postdocs alsook universiteiten.

- **Lange termijn: welke effecten heeft de huidige situatie op individuele carrières en hoe kan daar mee worden omgegaan?**

Bij toekomstige beoordelingen, dienstverbanden, promoties en subsidieaanvragen (vooral voor persoonsgebonden subsidies) moet rekening gehouden worden met nadelige gevolgen van de huidige situatie op het cv en het wetenschappelijke trackrecord van huidige postdocs. Hierbij kan bijvoorbeeld gedacht worden aan het uitblijven van publicaties op een project maar ook het noodgedwongen voortijdig afbreken van bepaalde projecten of buitenlandervaring. De kennisinstellingen bekijken samen of daar landelijke afspraken over nodig zijn, bijvoorbeeld in de vorm van een 'coronaclausule'. De aard en noodzaak daarvan zullen worden ingegeven door de mate waarin wij deze effecten weten op te lossen en welke internationale norm daarvoor ontstaat.

Erkennen en waarderen

Opnieuw roepen we in deze bijzondere tijd op om breder te kijken in het 'erkennen en waarderen' van de bijdrage van eenieder. Niet kwantiteit maar kwaliteit is belangrijk: is iemand bijvoorbeeld betrokken bij onderwijs, heeft hij/zij nieuwe middelen ontwikkeld? Begeleiding van anderen? Wat was daar het gevolg van? Zijn alternatieve projecten opgestart? Of heeft iemand zich anders ingezet voor de wetenschap, bijvoorbeeld door (bestuurlijk) actief te zijn in een wetenschappelijke vereniging? We moeten breder naar de impact kijken. Daardoor dragen wij niet alleen bij aan het oplossen van de huidige situatie, maar ook aan de onomkeerbare transitie naar het nieuwe erkennen en waarderen. Hierin kan de huidige situatie mogelijk zelfs een kans bieden om het breder erkennen en waarderen van wetenschappelijke prestaties in een stroomversnelling te brengen.

4. Tenure tracks

Tenure tracks

In een tenure track (doorgaans in de functie van universitair docent) krijgt een wetenschapper een periode (bijvoorbeeld vijf jaar) om bepaalde doelen op het gebied van onderzoek, onderwijs, bestuur en soms kennisbenutting te behalen. Als dat gelukt is in de gestelde tijd, krijgt hij of zij een vast contract en vaak een bevordering tot universitair hoofddocent of een vergelijkbare functie.

Tenure trackers ervaren veel van dezelfde problemen als postdocs. Een essentieel verschil is echter dat zij toewerken naar eindtermen voor een aanstellingsbesluit over een vast dienstverband. Dat geeft kennisinstellingen een aanvullende oplossingsrichting in handen, zeker voor diegenen die aan het einde van hun contract zitten: we stellen de afweging over een vast contract niet uit en doen dit (feitelijk) vroegtijdig op basis van aangepaste eindtermen op basis van kwaliteit in plaats van kwantiteit, gebruikmakend van methodes uit het nieuwe erkennen en waarderen. Waar dit niet mogelijk is en het aanstellingsbesluit later dient te worden genomen, ontstaat vertraging.

Indeling

Deze algemene kaders geven een zekere homogeniteit aan de groep tenure trackers. Er zijn daarbinnen wel verschillen:

- De invulling van de beoordelingscriteria en de contractperiode verschillen per instelling en faculteit of afdeling.
- Geldstroom: tenure trackers worden uit zowel eerste, tweede als derde geldstroom gefinancierd.
- Fase van het dienstverband: gemiddeld genomen zal een tenure tracker aan het begin van het traject nog meer mogelijkheden hebben om de vertraging in te halen en alsnog aan de voorwaarden te voldoen dan iemand die zich aan het einde van het traject bevindt. Deze zal echter al (bijna) aan diverse criteria voldoen. Dit kan verschillen per tenure tracker.

Financieringsvorm

De financiering heeft in principe geen invloed op het soort tenure track-contract. Maar verschillende financieringsbronnen leiden wel tot andere gevolgen. Bijvoorbeeld:

- Tenure trackers die tijdelijk en/of gedeeltelijk uit projectfinanciering uit de tweede of derde geldstroom betaald worden, lopen door de crisis het risico dat ze doelstellingen van projecten niet (volledig) kunnen realiseren of alleen met vertraging. In het ergste geval kan dit leiden tot stopzetten van de financiering.
- Bij projecten uit publiek-private samenwerking bestaat het risico dat de private partner financieringsafspraken niet (geheel) kan nakomen.
- Tenure trackers met een geclausuleerd contract moeten doorgaans hun eigen salaris (deels) inverdiene. Dat wordt door vertraging en/of uitstellen of intrekken van calls moeilijker.

In al deze gevallen is het gevolg dat instellingen hogere kosten moeten maken dan voorzien om aan hun contractuele verplichtingen met tenure trackers te voldoen.

Probleemstelling

De prestatiecriteria beslaan onderwijs, onderzoek, kennisbenutting en organisatietaken, vaak zit er ook een fondsenwervingscomponent in. Voor al deze voorwaarden geldt dat de

coronamaatregelen het (op tijd) behalen van de afgesproken doelen in de weg kunnen zitten. Er wordt vertraging opgelopen door bijvoorbeeld het uitstellen van calls bij financiers en vertraging in onderzoek en onderwijs. Hierbij zijn ook persoonlijke omstandigheden van belang en het soort onderzoek dat wordt gedaan en het soort onderwijs dat wordt gegeven (zie daarvoor ook het algemene raamwerk).

Deze vertraging maakt dat een tenure tracker mogelijk niet binnen de afgesproken tijd aan de prestatiecriteria kan voldoen en dus niet zonder meer in aanmerking zou komen voor het vaste contract en de bevordering.

Oplossingsrichtingen

Voor tenure trackers is het niet na kunnen komen van de afspraken in het contract het belangrijkste probleem. Om hen hierin tegemoet te komen zijn er twee richtingen die gevolgd kunnen worden, ook kan er voor een combinatie worden gekozen. Afhankelijk van de gekozen oplossingsrichting, kunnen de kosten worden berekend.

1. De primaire optie is om een tenure tracker te beoordelen op de prestaties die tot aan het eerder vastgestelde moment van beoordeling toe geleverd zijn. Hierbij kan ook gedacht worden aan het eventueel bijstellen van beoordelingscriteria, op een manier dat de kwaliteit van het traject gewaarborgd blijft. Dit kan voor zowel de bevordering en het vaste contract of alleen voor het vaste contract. In een later stadium zou een vervolg van de beoordeling kunnen plaatsvinden voor de bevordering volgens de oorspronkelijke of aangepaste prestatiecriteria.
 - Voordelen:
 - o Geen onzekerheid bij de onderzoeker over het vaste contract.
 - o Mogelijkheid om erkennen en waarderen hier een plek in te geven.
 - Nadelen:
 - o Er kan discussie zijn over hoe de prestatiecriteria aangepast kunnen worden. Dit zal veel maatwerk opleveren, gezien de verschillende situaties waar tenure trackers in zitten. Echter, tenure tracks betreffen meestal maatwerk.
 - o De tenure tracker en het traject kunnen (terecht of onterecht) reputatieschade oplopen.

2. Het uitstellen van de beoordeling om meer tijd te hebben om aan de afgesproken prestatiecriteria te voldoen is een alternatief als de primaire optie niet mogelijk is. Er kan generiek of op basis van een afwegingskader maximaal drie maanden uitstel gegeven worden om aan de criteria te voldoen. Verlenging kan alleen als de tenure tracker niet eerder op een tijdelijk contract bij dezelfde werkgever heeft gewerkt. In een aantal gevallen heeft de tenure tracker een dienstverband met een einddatum waarin al rekening gehouden wordt met allerlei vormen van vertraging. In dat geval is verlenging niet nodig en is het uitstel voldoende.
 - Voordelen:
 - o Er kan geen discussie ontstaan over de kwaliteit van het traject en de prestaties van de tenure tracker.
 - Nadelen:
 - o De tenure tracker zit langer in onzekerheid of hij/zij een vast contract en bevordering krijgt of niet.

Erkennen en waarderen

Als de werkgever en werknemer samen nadenken over optie twee, moeten ze hierbij rekening houden met de notitie *Ruimte voor ieders talent*. Dit biedt een uitgelezen mogelijkheid om concreet invulling te geven aan de ambities om op een andere manier onderzoekers te erkennen en waarderen. Deze ontwikkelingen dragen niet alleen bij aan het oplossen van de huidige situatie, maar dragen ook bij aan en zijn onderdeel van de onomkeerbare transitie naar het nieuwe erkennen en waarderen. De huidige situatie biedt een kans om het breder erkennen en waarderen van wetenschappelijke prestaties in een stroomversnelling te brengen. Het betreft niet een tijdelijke aanpassing van criteria in een afwijkende situatie, maar het inzetten van deze nieuwe inzichten waar na deze bijzondere periode op door gegaan kan worden.

Voor de verlenging van contracten zal voor tenure trackers ook een oplossing gevonden moeten worden als zij te maken krijgen met de ketenbepaling voor het opeenvolgen van tijdelijke contracten. Dit geldt voor de tenure trackers die al eerdere tijdelijke dienstverbanden hebben gehad bij dezelfde universiteit of wanneer gebruik gemaakt wordt van het eenmalige dienstverband voor langere duur (slechts verlenging van drie maanden mogelijk).

Bijlage 1: Vragenlijst

Deze vragenlijst kan dienen ter voorbereiding op het gesprek tussen onderzoeker en onderzoekinstelling over de persoonlijke gevolgen van de coronacrisis. De antwoorden kunnen in het gesprek worden gebruikt om de persoonlijke situatie in kaart te brengen, wat kan helpen bij het vinden van een maatwerkoplossing. De vragen kunnen naar eigen inzicht worden aangepast en aangevuld.

De eerste zes vragen zijn direct afgeleid van de zes factoren voor individuele gevolgen die in de handreiking zijn besproken. De laatste vier vragen zijn afgeleid van de mogelijke oplossingsrichtingen die de handreiking aandraagt.

a) Welk soort onderzoek verricht u (hoofdzakelijk)?

- Onderzoek met bestaande gegevens die toegankelijk zijn.
- Onderzoek met bestaande gegevens die moeilijk of niet toegankelijk zijn.
- Onderzoek met nog te verzamelen gegevens.
- Onderzoek met nog te verzamelen gegevens die, vanwege de maatregelen, nu niet te verzamelen zijn.

Ruimte voor toelichting

b) In welke fase bevond zich uw (hoofd-) onderzoek gedurende de overheidsmaatregelen?

Deze fasen kunnen in de praktijk binnen een project door elkaar heen lopen, aangezien er vaak meerdere onderzoeken tegelijkertijd worden uitgevoerd. Eventueel kan het antwoord dus worden uitgesplitst voor meerdere deelprojecten.

- Literatuurstudie en uitwerking methode (start).
- Eigenlijke onderzoek (lopend).
- Verwerken gegevens en schrijven publicatie (afronding).

Ruimte voor toelichting

c) Op welke manier bent u in dienst bij uw instelling?

- Tijdelijk contract; periode:

- Vast contract met financieringsclausule.
- Vast contract met andere clausule (bijvoorbeeld gekoppeld aan bepaald project).
- Vast contract voor onbepaalde tijd.
- Anders, namelijk:

Ruimte voor toelichting

d) Gevolgen voor financiering

Op welke manier wordt uw onderzoek gefinancierd?

- ┆ 1^e geldstroom (door de universiteit zelf).
- ┆ 2^e geldstroom (NWO).
- ┆ 3^e geldstroom (EU of andere externe financier).

Welke van de onderstaande gevolgen zijn van toepassing op uw lopende financiering?

- ┆ Deadlines voor deliverables zullen niet gehaald worden.
- ┆ Projecten kunnen niet binnen de looptijd van de financiering worden afgemaakt.
- ┆ Anders, namelijk: _____

Welke van de onderstaande gevolgen zijn van toepassing op toekomstige financiering van uw onderzoek?

- ┆ Ik heb in de huidige situatie te weinig tijd voor het schrijven van nieuwe subsidieaanvragen of weerwoorden.
- ┆ Doordat veel aanvraagprocedures worden opgeschort of verschoven, wordt mijn kans op toekomstige financiering/verlening van mijn dienstverband verminderd.
- ┆ Ik kan geen aanvraag schrijven omdat ik daarvoor preliminaire data nodig heb die ik nu niet kan verzamelen.
- ┆ Ik kan geen inbeddingsgarantie krijgen omdat instellingen in deze onzekere situatie geen toezeggingen kunnen doen over (gast)dienstverbanden.
- ┆ Ik maak me zorgen over een economische recessie door de coronacrisis en de negatieve gevolgen daarvan voor het financieringssysteem waar ik afhankelijk van ben.
- ┆ Anders, namelijk: _____

Ruimte voor toelichting

e) Welke gevolgen van de huidige situatie ervaart u in uw onderwijs?

- ┆ Onderwijs en begeleiding vragen nu meer tijd en inspanning.
- ┆ Het praktische werk van studenten dat bijdraagt aan mijn onderzoek valt weg.
- ┆ Ik kan zelf bepaalde cursussen of leertrajecten (bijvoorbeeld BKO) niet meer volgen waardoor ik vertraging oploop in mijn eigen professionele ontwikkeling.
- ┆ Anders, namelijk: _____

Ruimte voor toelichting

f) Welke persoonlijke omstandigheden hebben in de huidige situatie invloed op uw werk?

- ┆ Ik draag zorg voor kinderen die in de eerste periode van de coronamaatregelen niet of slechts beperkt naar school of opvang konden.
- ┆ Mijn huisvesting heeft een negatief effect op het welzijn en de productiviteit.
- ┆ Ik draag zorg voor familieleden (al dan niet in het buitenland).
- ┆ Ik moet extra klinische of diagnostische taken te vervullen.
- ┆ Ik ondervind mentale stress vanwege de huidige situatie
- ┆ Anders,
namelijk: _____

Ruimte voor toelichting

Oplossingsrichtingen

De laatste vragen hebben betrekking op uw ideeën voor oplossingsrichtingen voor uw persoonlijke situatie.

g) Korte termijn: wat kon u al zelf doen om de vertraging te beperken?

Denk bijvoorbeeld aan het aanpassen van (delen van) de projectplanning om eerst alles te kunnen doen wat wel nog kan.

h) Ik hoeverre zou de doelstelling van het project kunnen worden heroverwogen?

Is al het geplande onderzoek nodig om het project op een goede manier af te ronden? Wat is er (nog) nodig om een zinvolle bijdrage te leveren aan de wetenschap en/of maatschappij? Deze vraag betreft vooral de verwachte output. Kijk bijvoorbeeld ook naar negatieve resultaten. Een heroverweging van de projectdoelen sluit aan bij de actuele ontwikkelingen op het gebied van [erkennen en waarderen](#) van wetenschappers: minder nadruk op aantallen publicaties, meer nadruk op de andere domeinen waarbinnen de wetenschapper werkzaam is, zoals onderwijs en impact.

i) Hoeveel vertraging verwacht u alsnog op te lopen en wat denkt u nodig te hebben om verder te kunnen?

Denk aan verlenging dienstverband, aanpassing projectplanning en uitvoering, aanpassing financieringsvoorwaarden, overbruggingsfinanciering etcetera. Denk ook aan de extra prestaties die het onderwijs op dit moment vraagt.

j) Lange termijn: welke effecten van de huidige situatie verwacht u op uw verdere carrière en wat zou volgens u nodig zijn om negatieve effecten te beperken?

Specifiek deel tenure trackers

k) Welke onderdelen heeft de tenure track overeenkomst?

- ┆ Onderwijs.
- ┆ Externe financiering.
- ┆ Leiderschap / bestuur / organisatie.
- ┆ Onderzoek
 - Publicaties.
 - Externe financiering.
- ┆ Kennisbenutting / outreach / wetenschapscommunicatie.
- ┆ Anders, nl: ...

Ruimte voor toelichting

l) Welke hiervan zullen vertraging oplopen? Hoeveel vertraging? Zijn er onderdelen die niet (meer) uitgevoerd kunnen worden?

- ┆ Onderwijs.
- ┆ Externe financiering.
- ┆ Leiderschap.
- ┆ Anders, nl: ...

Ruimte voor toelichting

Bijlage 2: Scenario's

Hieronder worden zeven scenario's beschreven, telkens met een schatting van hoeveel vertraging een onderzoek zal oplopen (oplopend van weinig vertraging tot zeer veel vertraging). Daarin zijn de factoren **a) soort onderzoek en b) stadium van het onderzoek** verwerkt. De overige factoren (c-f), evenals de omvang van het project, zijn hier **niet** in meegenomen omdat de individuele verschillen te groot zijn. Vooral de **thuisituatie** bepaalt in hoge mate de vertraging die elke individuele postdoc oploopt, ook in de scenario's waar dat niet expliciet benoemd staat.

Voor de uiteindelijke oplossing moeten alle factoren mee worden gewogen. Hier is maatwerk nodig. De onderstaande scenario's zijn een uitgangspunt voor de verdere invulling van het individuele plaatje.

In oplopende volgorde volgen hieronder de scenario's met weinig, licht, redelijk, zwaar en extreem zware vertraging.

a) Het project bevindt zich in de **beginfase** (literatuurstudie en uitwerking methoden) **of afrondende fase** (verwerken gegevens en schrijven publicaties). Het maakt in principe weinig verschil of de onderzoeker op kantoor of thuis is, maar dit hangt uiteraard af van de privésituatie (bijvoorbeeld jonge kinderen die thuis opgevangen/onderwezen moeten worden). Overleg/discussie/brainstorm met anderen over de ideeën kan (alleen als de privésituatie dat toelaat) min of meer als gebruikelijk plaatsvinden. Het praktische werk, met name het inwerken van startende postdocs, loopt echter wel vertraging op, en de vraag is wanneer en in welke omstandigheden (1,5 m afstand houden) dit opgestart kan worden en in hoeverre dit kan leiden tot vertragingen later in het project.

Vertraging: weinig tot licht mits er thuis naar behoefte kan worden gewerkt; redelijk tot (extreem) zwaar indien de thuisituatie sterk beïnvloed of het inwerken/opstarten sterk vertraagd wordt.

b) de onderzoeker hoeft voor zijn/haar onderzoek **geen waarnemingen** te verrichten. Voorbeelden hiervan zijn literatuurstudies en onderzoek met gegevens die al beschikbaar en toegankelijk zijn. Het maakt in principe weinig verschil of de onderzoeker op kantoor of thuis is, maar dit hangt uiteraard af van de privésituatie (bijvoorbeeld jonge kinderen die thuis opgevangen/onderwezen moeten worden). Overleg/discussie/brainstorm met anderen over de ideeën kan (alleen als de privésituatie dat toelaat) min of meer als gebruikelijk plaatsvinden.

Vertraging: weinig tot licht mits er thuis naar behoefte kan worden gewerkt; redelijk tot (extreem) zwaar indien de thuisituatie sterk beïnvloed wordt.

c) de onderzoeker hoeft voor zijn/haar onderzoek geen waarnemingen te verrichten en **gebruikt bestaande gegevens**. Deze gegevens zijn echter niet goed toegankelijk vanuit huis. Voorbeelden hiervan zijn data die alleen op locatie of niet digitaal kunnen worden bekeken (archieven) of die alleen via een streng beveiligde verbinding kunnen worden benaderd. De mate van vertraging is afhankelijk van de mogelijkheden die er zijn om met

inachtneming van de coronamaatregelen toegang te verkrijgen tot deze bestaande gegevens.

Vertraging: redelijk tot zwaar².

d) de onderzoeker moet voor zijn/haar onderzoek **waarnemingen doen**. Voorbeelden hiervan zijn onderzoek waarbij proeven gedaan moeten worden in het laboratorium of onderzoek dat gebruik maakt van specifieke apparatuur. Het onderzoek kan vaak niet zoals gebruikelijk plaatsvinden. De onderzoeker is afhankelijk van laboratoria/apparatuur die niet of beperkt beschikbaar zijn vanwege de coronamaatregelen (instellingsbeleid, hygiëne, anderhalve meter afstand, etcetera.). De mate van vertraging is afhankelijk van de mogelijkheden die er zijn om - met inachtneming van de specifieke coronamaatregelen die de instelling heeft getroffen- gebruik te kunnen maken van laboratoria/grote apparatuur etcetera.

Vertraging: redelijk tot zwaar².

e) de onderzoeker moet voor zijn/haar onderzoek **data verzamelen van levende subjecten**. Voorbeelden hiervan zijn onderzoek met proefdieren, plantonderzoek en onderzoek met of over mensen. Het onderzoek kan niet zoals gebruikelijk plaatsvinden. De onderzoeker is afhankelijk van laboratoria/apparatuur die niet/beperkt beschikbaar zijn vanwege de coronamaatregelen (instellingsbeleid, hygiëne, anderhalve meter afstand, etcetera) of kan niet op een goede manier in contact komen met de onderzoeksobjecten. De mate van vertraging is afhankelijk van de mogelijkheden die er zijn om met inachtneming van de coronamaatregelen van de overheid en de instelling het onderzoek uit te kunnen voeren. Daarnaast zal in dit scenario sprake zijn van onderzoek waarbij complete cellijnen, dierlijnen, planten opkweek, interventies etcetera gedeeltelijk of volledig opnieuw opgezet moeten worden. Hierdoor kan de vertraging langer zijn dan de tijd dat de coronamaatregelen van kracht zijn. Ook dient ermee rekening gehouden te worden dat onderzoek hoogstwaarschijnlijk gefaseerd opgestart zal worden, waarbij prioriteit gegeven zal worden aan onderzoek met bijvoorbeeld levende dieren of klinische onderzoekspopulaties. Onderzoek op ex vivo materiaal of gezonde proefpersonen zal daarom verhoudingsgewijs nog meer vertraging op kunnen lopen.

Vertraging: weinig/licht/redelijk/zwaar/extreem zwaar².

f) de onderzoeker heeft minder tijd voor (literatuur)onderzoek, uitwerking methoden, verwerken gegevens of schrijven van publicaties omdat hij/zij **ondersteuning biedt in de zorg of aanverwante functies** zoals diagnostiek. De mate van vertraging is afhankelijk van hoeveel de postdoc wordt ingezet voor deze taken.

Vertraging: weinig/licht/redelijk/zwaar².

g) de onderzoeker doet onderzoek binnen het **medisch veld en is in de fase 'eigenlijke onderzoek'**. De mogelijkheid bestaat dat interventies geheel opnieuw opgezet moeten worden of dat dataverzameling niet plaats kan vinden omdat de reguliere zorg grotendeels

² Voor alle scenario's geldt: de impact/ vertraging kan oplopen tot (zeer) veel wanneer de thuissituatie sterk beïnvloed wordt. Ook (extra) onderwijslasten of andere factoren kunnen de daadwerkelijke vertraging verder laten oplopen.

opgeschort is. Daarnaast dient ermee rekening gehouden te worden dat er een stuwmeer ontstaat aan reguliere zorg. Onderzoek waarbij zorgfaciliteiten of klinische populaties nodig zijn, zal extra vertraagd raken omdat de prioriteit zal liggen bij het op orde brengen van de zorg en daarna pas het medisch onderzoek.

Vertraging: zwaar/extreem zwaar².

Zoals hierboven aangegeven spelen bij de uiteindelijke opgedane vertraging alle andere factoren ook een rol: het type dienstverband en de financiering evenals de onderwijsverplichtingen en – het kan niet genoeg worden benadrukt – de persoonlijke omstandigheden. Daarom is maatwerk nodig.